

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

11.12.2020. Nr. 1.7-2/1374

Uz 03.11.2020. Nr. 1.2.-8/1501

Daugavpils pilsētas pašvaldībai

Par AS “Daugavpils siltumtīkli”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Daugavpils pilsētas pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu par līdzdalības izvērtējumu pašvaldības kapitālsabiedrībā AS “Daugavpils siltumtīkli”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī konsultējusies ar nevalstisko organizāciju Latvijas siltumuzņēmumu asociāciju. Vienlaicīgi KP aicina Pašvaldību, veicot līdzdalības izvērtējumus, t.sk. citās kapitālsabiedrībās, konsultēties ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, kas ir Latvijā lielākā komersantu dažādākajās nozarēs intereses pārstāvošā biedrība, attiecīgi papildinot Izvērtējumu ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras viedokli.

No KP iesniegtā Pašvaldības izvērtējuma par līdzdalības saglabāšanu AS “Daugavpils siltumtīkli” konstatējams, ka AS “Daugavpils siltumtīkli” ir dibināta ar mērķi nodrošināt siltumapgādes pakalpojumu organizēšanu, nodrošinot siltumapgādes infrastruktūras pamatelementu modernizāciju, samazinot siltumenerģijas zudumus un veicinot energoefektivitāti. Pašvaldības un AS “Daugavpils siltumtīkli” 05.08.2014. noslēgtais deleģēšanas līgums Nr.D-2014/366 par siltumapgādes pakalpojumu organizēšanu Daugavpils pilsētas pašvaldības iedzīvotājiem un 16.03.2015. vienošanās nosaka līguma darbības termiņu līdz 31.12.2023. AS „Daugavpils siltumtīkli” izpilda likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1. punktā noteikto pašvaldības autonomo funkciju - organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (siltumapgādes jomā ietilpstošos uzdevumus), tai skaitā, organizēt siltumapgādes pakalpojumus, veikt Eiropas Savienības (turpmāk -ES) finanšu instrumentu un valsts finansējuma piesaisti, piedalīties ES fondu projektos, apzināt jaunu siltumapgādes tīklu

izbūves nepieciešamību, esošo tīklu rekonstrukcijas plānus, veicinot energoefektivitāti, izstrādāt jaunas siltumapgādes programmas.

AS "Daugavpils siltumtīkli" ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, kas reģistrēta Siltumenerģijas ražotāju reģistrā ar Nr. SR0038, Siltumenerģijas tirgotāju reģistrā ar Nr. ST0010, licencēta Siltumapgādes pārvades un sadales komersantu reģistrā ar Nr. E23057 (līdz 10.11.2037).

AS "Daugavpils siltumtīkli" ir saņēmusi LR Ekonomikas ministrijas atļauju pārdot koģenerācijas stacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kā arī atļauju elektroenerģijas ražošanas iekārtu ieviešanai.

Pašvaldībai pieder 100% AS "Daugavpils siltumtīkli" kapitāla daļu.

2020.gada 26.maijā apstiprinātajos AS "Daugavpils siltumtīkli" statūtos paredzēti šādi darbības veidi (NACE klasifikators):

- 1) elektroenerģijas ražošana (35.11);
- 2) tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30).

AS "Daugavpils siltumtīkli" tīmekļa vietnē norādīta informācija par sniegtajiem maksas pakalpojumiem:

- 1) traktortehnikas noma;
- 2) telpu noma.

AS "Daugavpils siltumtīkli" 2019.gada kopējie ieņēmumi – 20 198 986 EUR, no kuriem ieņēmumi no elektroenerģijas realizācijas – (*) EUR jeb (vairāk kā 5%) no kopējiem ieņēmumiem, ieņēmumi no siltumenerģijas realizācijas – (*) EUR jeb (vairāk kā 90%) no kopējiem ieņēmumiem, ieņēmumi no siltumenerģijas sadales ēkās, katlu mājas apsaimniekošanas, zemes, telpu, iekārtu nomas – (*) EUR jeb (mazāk kā 5%) no kopējiem ieņēmumiem. AS "Daugavpils siltumtīkli" 2019.gada peļņa – 18 200 EUR. Piesaistītie ES fondu līdzekļi - 1 381 307 EUR.

Pašvaldības ieskatā AS "Daugavpils siltumtīkli" veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 1. un 2.punktam.

Attiecībā uz AS "Daugavpils siltumtīkli" nodrošināto elektroenerģijas ražošanas pakalpojumu, izvērtējumā norādīts, ka elektroenerģija tiek ražota koģenerācijas stacijās koģenerācijas ciklā. Pašvaldība norāda, ka elektroenerģijas ražošanas un realizācijas pakalpojuma sniegšana ir saimnieciski un ekonomiski pamatota, nodrošina sabiedrībai iespēju saņemt drošu un kvalitatīvu pakalpojumu. Kapitālsabiedrības darbība nekavē, neierobežo konkurenci un neliedz citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt atbilstošas kvalitātes pakalpojumus.

KP norāda, ka tās ieskatā pirmšķietami elektroenerģijas ražošanas un realizācijas tirgū nav vērojama tirgus nepilnība, t.i., nav konstatējams VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktā ietvertais priekšnoteikums - situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības ienterešu īstenošanu attiecīgajā jomā.¹ Tomēr, ņemot vērā ieguldītās investīcijas attiecīgās infrastruktūras izbūvei un apstākli, ka elektroenerģijas ražošana koģenerācijas stacijās ar koģenerācijas iekārtām notiek vienlaicīgi ar siltumenerģijas ražošanu vienotā tehnoloģiskajā procesā (izņemot kondensācijas režīmu²), tādējādi nodrošinot maksimālu energoresursu izmantošanas efektivitāti, attiecīgi KP ieskatā pie šādiem apstākļiem, ja elektroenerģija tiek ražota vienotā procesā ar siltumenerģijas ražošanu, AS "Daugavpils siltumtīkli" ražotās elektroenerģijas realizācijas pakalpojuma sniegšana pirmšķietami ir attaisnojama.

Attiecībā uz AS "Daugavpils siltumtīkli" nodrošināto tvaika piegādes un gaisa kondicionēšanas pakalpojumu, izvērtējumā norādīts, ka AS "Daugavpils siltumtīkli" sniegtie siltumapgādes pakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvajā teritorijā. AS "Daugavpils siltumtīkli" veic siltumenerģijas pārvades un sadales operatora funkcijas, iepērkot siltumenerģiju no 3 neatkarīgiem siltumenerģijas ražotājiem. Atbilstoši 2019.gada faktiskajiem

¹ Sk. arī SPRK ziņojumu par Elektroenerģijas tirgu 2020.gada 2.ceturksnī https://infogram.com/el_2020-q2-1hnq41vl3gjp43z?live

² SPRK 11.06.2010. lēmuma Nr.1/10 "Koģenerācijas tarifu aprēķināšanas metodika" 2.17.punkts, <https://likumi.lv/ta/id/211966-kogenerācijas-tarifu-aprekināšanas-metodika>.

radītājiem, AS "Daugavpils siltumtīkli" piegādāja lietotājiem 346 554 MWh siltumenerģijas.

Siltumapgādes pakalpojuma pieejamība tiek nodrošināta lielākajā daļā pilsētas teritorijas, kopējais siltumenerģijas pārvada siltumtīklu garums 118 km. Pilsētas centralizētajai siltumapgādes sistēmai pieslēgtas 1166 ēkas - pārsvarā daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kā arī privātmājas (kopā 76%), sabiedriskas nozīmes ēkas un būves (21%), un ražošanas objekti (3%).

Pašvaldības izvērtējumā norādīts, ka AS "Daugavpils siltumtīkli" darbojas dabiskā monopola apstākļos centralizētās siltumapgādes jomā. Tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā Daugavpils pilsētas administratīvajā teritorijā, tādējādi, AS "Daugavpils siltumtīkli" darbības pārtraukšana nav pieļaujama, jo saistīta ar pamatvajadzību nodrošināšanu iedzīvotājiem, kas ir Daugavpils pilsētas domes deleģēta funkcija.

Siltumenerģijas ražošanu AS "Daugavpils siltumtīkli" veic, ekspluatējot 3 siltumcentrāles un 9 katlumājas. Norādīts, ka siltumenerģijas ražošanas jomā pastāv konkurence, t.sk., izvēloties arī alternatīvus siltumapgādes veidus. Privātā sektora dalībnieki piedalās siltumenerģijas ražošanas procesos un piedāvā tos centralizētās siltumapgādes sistēmas operatoram³. AS "Daugavpils siltumtīkli" iepērk siltumenerģiju no citiem tirgus dalībniekiem, lai pilnā apjomā un par iespējami mazāku maksu nodrošinātu iedzīvotājus ar siltumenerģiju. Iepirktās siltumenerģijas apjoms vidēji gadā ir 50% no realizētā apjoma.

Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, ir vērtējama AS "Daugavpils siltumtīkli" darbība katrā no šiem pakalpojumu veidiem.

KP secina, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu, un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama, t.sk., ņemot vērā, ka Pašvaldības teritorijā izbūvētā siltumapgādes infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, ja tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti Eiropas Savienības finanšu instrumentu līdzekļi. Līdz ar to KP atzīst, ka AS "Daugavpils siltumtīkli" sniegtie pamata pakalpojumi - tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu, KP secina, ka šo pakalpojumu sniegšanu AS "Daugavpils siltumtīkli" veic konkurences apstākļos, atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49.pantam nodrošinot iespējas arī privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju. Ņemot vērā izvērtējumā sniegto informāciju, ka iepirktās siltumenerģijas apjoms vidēji gadā ir 50% no kopējā nepieciešamā siltumenerģijas apjoma, pirmšķietami var secināt, ka AS "Daugavpils siltumtīkli", nodrošinot siltumenerģijas ražošanu, atbilstoši VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktam novērš tirgus nepilnību, lai nodrošinātu siltumapgādes pakalpojuma sniegšanu Pašvaldības iedzīvotājiem nepieciešamajā apjomā.

Tomēr, lai konstatētu šī darbības veida atbilstību VPIL 88.pantam, KP ieskatā Pašvaldībai būtu nepieciešams veikt papildus izvērtējumu, ņemot vērā arī nozares komersantu viedokļus, t.sk. par to spēju pilnībā nodrošināt siltumenerģijas ražošanas pakalpojumu Pašvaldības iedzīvotājiem nepieciešamajā apjomā. Tāpat Pašvaldībai būtu nepieciešams izvērtēt AS "Daugavpils siltumtīkli" darbības ietekmi uz konkurenci, ietverot vērtējumu, vai AS "Daugavpils siltumtīkli", arī pašai ražojot siltumenerģiju, ir iespējams efektīvāk nodrošināt pakalpojumu sniegšanu Pašvaldības iedzīvotājiem.

Attiecībā uz citiem AS "Daugavpils siltumtīkli" sniegtajiem pakalpojumiem, izvērtējumā norādīts, ka (*)% (mazāk kā 5%) no kopējiem ieņēmumiem sastādījuši ieņēmumi

³ AS "Daugavpils siltumtīkli" tīmekļa vietnē norādīta informācija, ka mikrorajona "Križi" ēku un būvju siltumapgādes vajadzībām siltumenerģija tiek iepirkta no neatkarīga siltumenerģijas ražotāja, sk. <http://www.dsiltumtikli.lv/lv/musu-klientiem/par-uznemumu/>

t.sk. no ieņēmumiem par zemes, telpu, iekārtu nomu. Izvērtējumā nav sniegta plašāka informācija un vērtējums par konkrētajiem pakalpojumiem. Iepazīstoties ar AS “Daugavpils siltumtīkli” tīmekļa vietnē ievietoto informāciju⁴, KP konstatēja, ka AS “Daugavpils siltumtīkli” piedāvā traktortehnikas nomas un telpu nomas pakalpojumus.

Lai gan zemes, telpu un traktortehnikas nomas pakalpojumi, iespējams, tiek sniegti ar mērķi pēc iespējas efektīvāk izmantot AS “Daugavpils siltumtīkli” rīcībā esošos resursus, tā kā Pašvaldības iesniegtajā izvērtējumā nebija ietverts vērtējums par attiecīgajiem pakalpojumu veidiem, KP vērs Pašvaldības uzmanību (t.sk., veicot turpmākus izvērtējumus), ka neatkarīgi no tā, vai veiktais izvērtējums ir sākotnējais izvērtējums vai līdzdalības pārvērtēšana⁵, izvērtējums ir jāveic par katru no publiskas personas kapitālsabiedrības darbības veidiem⁶, kā arī izvērtējums nedrīkst būt formāls.

Ja pēc izvērtēšanas, AS “Daugavpils siltumtīkli” tomēr turpinātu sniegt šos pakalpojumus, tai regulāri būtu jāveic ietekmes uz konkurenci izvērtējums, lai identificētu un novērstu iespējamu neatbilstību Konkurences likuma 14.¹ pantam⁷.

Apkopojot iepriekšminēto, tā kā AS “Daugavpils siltumtīkli” sniegtie pakalpojumi – tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (pārvade un sadale) – atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktam, proti, tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu AS “Daugavpils siltumtīkli”.

Vienlaikus, kā jau iepriekš minēts, KP norāda uz Pašvaldības pienākumu veikt atbilstošu izvērtējumu par visiem AS “Daugavpils siltumtīkli” darbības veidiem, kā arī iespēju robežās konsultēties ar attiecīgo pakalpojumu tirgu pārstāvošiem komersantiem Pašvaldības teritorijā. KP lūdz iesniegt Pašvaldības veikto izvērtējumu, kā arī veikto konsultāciju rezultātā saņemtos viedokļus.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁴ <http://www.dsiltumtikli.lv/lv/>

⁵ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmā daļa, sk. šeit <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitāla-dalu-un-kapitalsabiedrību-parvaldības-likums>

⁶ Konkurences padomes priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana, sk. šeit https://ej.uz/PP_līdzdalībasizvertesana

⁷ Konkurences likuma 14.¹pants, sk. Konkurences likums (redakcijā, kas stājās spēkā 01.01.2020.), <https://likumi.lv/ta/id/54890-konkurences-likums>